

סימן תסב: מי פירות אין מחמיצין וכו'. צפרק כל עשה (לה ע"ה) אמר רבה בבב"א א"ר יוחנן עיסה הנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חמורה כרת, ואסיקנא דהיינו טעמא דר' יוחנן משום דהו"ל מי פירות ומי פירות אין מחמיצין. ופירש"י ביין ושמן דלא נתן בה מים. וכתב הכי (לו ע"ה) מניח אין לשין עיסה בפסח ביין ושמן ודבש ואם לא ר"ג אומר תשרף מיד וכו"ל תאכל אחר ר"ע שנתה היתה אצל ר"א ור' יהושע ולאשתי להם עשה ביין ושמן ודבש ולא אמרו לי דבר ואע"פ שאין לשין בו מקטפין אתאן לת"ק וכו"ל אה שלשין בו מקטפין בו ואת שאין לשין בו אין מקטפין בו. ופירש"י מפני שקרובה וממחרת להחמץ ואין אדם יכול לשמרה לפיכך אם לא תשרף מיד, ולר' יוחנן דאמר לעיל מי פירות אין מחמיצין ל"ק הך דליהוה אין חייבין על חמורה כרת קאמר ולא הוה חמץ גמור אבל חמץ נוקשה הוה ואחרי חייבין הן ממחרת להחמץ ואי אפשר לשומרו, וכו"ל תאכל דאפשר לשומרו עכ"ל. ונראה לרש"י אפי' הלכה כר"ע דמותר ללוש לכחלה במי פירות היינו כשלא הניחה בלא עסק, אבל הניחה בלא עסק הוה חמץ נוקשה, ובה"ג קאמר ר"י דאין חייבין על חמורה כרת, אבל נוקשה מיהא הוה דהיינו כשהניחה בלא עסק, וכ"כ בהגהת מיימונית ריש פ"ה [ה"ג אות א] לרש"י נוקשה הוה וקאי בלא אם לא שמרו ומיהו להחמץ. והשתא איכא להקשות אדברי רבינו שכתב לרש"י במי פירות לבדן אסור ללוש, דמג"ל הא לרש"י, דדוחק לפרש דאסור ללוש ולהניחו בלא עסק, דא"כ הו"ל למימר מותר ללוש ואסור להניחו בלא עסק, ואפשר דכיון דתכנו הו"ל דא"כ ע"כ ד"ה [ומן] ושא"ר מחמרים לרש"י נסתפק במי צינים אלא דוס' ונה כת"ק דמי פירות אסורין אפילו לא הניחה בלא עסק, דאי ס"ל כר"ע דמותרין כשלא הניחה בלא עסק במאי נסתפק במי צינים יומר מנשאר מי פירות דשרי לכחלה כשלא הניחה בלא עסק, וכן משמע מלשון הוס' (לה ע"ה) שכתבו שנתפסק רש"י אי חשיב מי פירות או לא לפי שאנו רואים שהעיסה נעשית ענה בהן יותר מנמים, אלא דאפשר הוה אי דומה למים אם לאו ואסורה כשאר מי פירות אפי' לא הניחה בלא עסק, אבל לא נסתפק אם מי צינים גרוע יותר משאר מי פירות. ועיין בהגהת מיימונית למס משמע כדפי'. פירוהו בהגהת סמ"ק [ה"ג אות א] [ואו] מן מנאר דאפי' למחן דמחיר במי פירות לא אמר הו"ל כנ"ל, דכיון דנופח במי צינים יש להחמיר בהם יותר מבמי פירות, ולפי"ו אפשר דאף רש"י החיר במי פירות לבד אם נהג בה מנהג שאר עיסה הנילושה במים, ואפי"ה נסתפק במי צינים דגרעו יותר, ואם רבינו אינו חולק בזה נר"ן לפרש בדוחק שמי"א אסור היינו ללוש ולהניחו בלא עסק. והא דלא כמז רבינו דין קטוף לרש"י, היינו משום דלא מלינו ללמוד מדבריו לא אסור ולא היתה, דאפשר דפסק כמ"ק דמחיר לקטף ואפשר דפסק כחכמים דאסרי אף הקטוף:

היתר ליושה במי פירות ואיסורו (סעיף א)

149
124
25

Co
7
18
25
C
12
T

סימן תסב: מי פירות אין מחמיצין ורבו בזה הדעות וכו'. צפרק כל עשה (לה ע"ה) אמר רבה בר בר חנה אמר ר"ל עיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חמורה כרת משום דהו"ל מי פירות ומי פירות אין מחמיצין. ופירש"י ביין ושמן, ולא נתן בה מים. וכתב הכי (לו ע"ה) מניח אין לשין עיסה בפסח ביין ושמן ודבש ואם לא רבן גמליאל אומר תשרף מיד וכו"ל תאכל אחר רבי עקיבא שנתה היתה אצל רבי אליעזר ורבי יהושע ולאשתי להם עיסה ביין ושמן ודבש ולא אמרו לי דבר ואע"פ שאין לשין בו מקטפין בו אתאן לת"ק וכו"ל אה שלשין בו מקטפין בו ואת שאין לשין בו אין מקטפין בו. ופירש"י אין לשין עיסה של מלות ביין ושמן ודבש מפני שקרובה וממחרת להחמץ ואין אדם יכול לשמרה. ולמ"ד מי פירות אין מחמיצין ל"ק הך דליהוה אין חייבין על חמורה כרת קאמר ולא הוה חמץ גמור אבל חמץ נוקשה הוה. וכו"ל תאכל דקסברי אפשר לשמרה ולא גרסינן מיד, דמנאנפיה לא תחמץ. והרי"ף [ו] ע"ה גורס וכו"ל תאכל חמורה מיד. וכתב רבי"ן שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חמורה כרת פירש"י בשלא נתן למוכה מים וכתב הוה דאין חייבין עליה משום דמי פירות אינם מחמיצין אבל נוקשה מיהא הוה כדחמץ לקמן אין לשין אה העיסה ביין ושמן ודבש ואם לא תשרף דאלמא מי פירות מחמיצין ואפילו רבנן דפליגי ואמרי תאכל ה"מ היכא שיכולין לשמרה מלהחמץ כשאר עיסה אבל בעלמא מווד דמחמיצין, ואם תאמר דלקמן משמע דאין מחמיצין כדאמרין (לט ע"ה) דזתיקא שרי במשחא ומילחא משום דהו"ל מי פירות וה"ג אמרין (מ ע"ה) גבי חצא דאציסורא ובג"ה הא דשרי לתרובי חרי שגלי בהדי הדדי אלמא מי פירות אין מחמיצין כלל ואפילו לכחלה שריא לפיכך פירש ר"ת ונה ע"כ חו"ה ומין דאין מחמיצין כלל בפני עמנן והיינו הנהו דשריין לקמן אבל ע"י מים אין חייבין על חמורה כרת אבל נוקשה מיהא הוה והיינו דמניח ואם לא תשרף מיד, וה"ג מוכח צפרק כל המנחות (מ ע"ה) דבלא מים אפילו נוקשה לא הוה עכ"ל. וכ"כ ג"כ הרא"ש [מ] י"ג וכו"כ הרב המגיד בפ"ה [ה"ג] בשם רוב המפרשים. והרי"ף [שם] כתב מסתברא לן כר"ע וזכ"ל דאין מחמיצין א צמנן ע"י מים היא שניה דאף קטוף שמן על יד מים הוא שלשין העיסה ואחר כך מקטפין ות"ק מאי דאסר בלישה שרי בקטוף ורבנן אסרי בן בלישה בין בקטוף, וכיון דחויבן דריב"ל דהוה בתרא עבד עובדא כר"ע ש"מ דהלכתא כוותיה, ואשכחן מקאם רבוותא דאסרי בין בלישה בין בקטוף כרבנן ואיכא מרבנותא אחריתי דשרו ואין כתבינן מאי דסבירא לן. וכתב עליו הרא"ש [מ] י"ג והשתא לדבריו אפילו מי פירות נחמרות מים אין מחמיצין, וקשה לדבריו דמאמרין לקמן ותיקא במיהא ומילחא אסיר במשחא ומילחא שרי אלמא מוכח בהדיא דמי פירות עם המים מחמיצין וכן מוכח היא דמנחת נכרים, הלכך נ"ל כרבנותא דפסקי כחכמים ועובדא דריב"ל איירי בלא מנחת, ועוד נ"ל דליחא להאי דיוקא שדקדק הרי"ף דדומיא דשרו

סימן תסב

מי פירות ואם עבר ולש בהן

מי פירות אין מחמיצין ורבו בזה הדעות לרש"י אין חייבין על חמוצם כרת אבל חמץ נוקשה הוה

רבנן בקטוף דהיינו ע"י מים אסרי ב בלישה דאפשר דבלישה אסר אפי' אין צו מים דס"ל דמי פירות מחמיצין אף בלא מים וקטוף שרי אף ע"י מים משום דקטוף דבר מועט הוא ואין מחמץ ור"ע דשרי לא שרי אלא מי פירות לחודיהו בלא מים עכ"ל. ודעת הרמב"ם בפ"ה [ה"ג] כדעת הרי"ף ולא נהגו כן. וכתב הרא"ש צפרק אלו עוברין [מ] י"ג שמה שפסק הרי"ף דמי פירות אין מחמיצין אפי' ע"י מים היינו לענין לישה העיסה דליה ממחרת להחמץ ויכול לשומרה מחמור כמו שאר עיסה אבל היכא ששוהה כדי להחמץ מחמיצין אם יש בהם מים. והשתא כל הסברות שכתב רבינו ברורות לפניך וזאת מ"ש שיש אסורין ללוש במי פירות עם המים אבל קטוף מותר, ונראה דהיינו אם נאמר דהלכה כמ"ק דאמר אע"פ שאין לשין בו מקטפין בו ועל דעת מי שמפרש דהא דמניח אה לשין אה העיסה ביין ושמן ודבש נחמרות מים היא דאילו במי פירות בלא מים מותר ללוש: כתב הרשב"א [מ] י"ג [מגד] שאלת מנהו לעומ דבלישה העיסה בפסח הרי"ף אין המחמירין בין לקטף בין ללוש והרבה מן הגאונים אסרו בין לקטף בין ללוש וכן אסרו מנדולי המורים האחרונים וכן אנו נוהגים לאסור ע"כ:

חידושי הגהות ומהר"ח

סימן תסב: א מחמירא: ב דקאסרי בלישה כצ"ל:

הערות וביאורים

1. במאירי (ל"ו ע"ה) כתב: ואף חכמי הטבע מעידים לנו כן, לפי שאין התבואה מקבלת חומץ אלא במים שמתגדלת בהם בעורה מחוברת לקרקע. ואין שום משקה מגדל חבואה וצמחים אלא המים לבד. 2. במגן האלף (קט"א) הוכיח דל"ע מי פירות בלבד מחמץ פיה דרדיר (פסחים ל"ו ע"ה) לחם עני פרט לעיסה שנילושה ביין שמן ודבש, וקשה דחיסוף היה דפסול משום שאינו בא לכלל חומץ אלא כע"כ דס"ל לר"ע דשפיר בא לכלל חומץ. 3. וכ"כ הראב"ד בהשגות (פ"ה ה"ב), אמנם בשו"ת הרשב"א (פ"י של"ג) כתב בשם הראב"ד דאינו אפילו חמץ נוקשה, וכן הוא בהשגות הראב"ד על הרי"ף (י' ע"ה). ובפרי חדש כתב דכן עיקר בדעת הראב"ד, ומש"כ בהשגות על הרמב"ם בנזירות רק לומר ש"ה והוה נוקשה אבל ליה לא ס"ל. וע"ע בפרי חדש שם שכתב דאף רש"י לא כתב כן אלא בדעת ר"ל, אבל לריגא מודה דמי פירות אינם מחמיצין וכדעת רבא. וכ"כ הפני יהושע (ל"ט ע"ה ר"ה ת"ח). 4. והטעם שאינו חמץ גמור, כתבו בעיקרו (קכ"ו, כ"ב) ושיבולי הלקט (ס"י ר"ד) דמיירי שאין במים כדי להחמץ, וכתב הפרי מגדים (בהקדמה ל"ט) דהיינו דוקא ברוב מי פירות עם מעט מים, אבל רוב מים משוה יותר ממחצה ומועט מי פירות כתר רוב אוליגן והוה חמץ גמור. 5. ובריאם (ט"ו י"ב) כתב ליישב שיטת רש"י דהחם מיירי ששמרו שלא יחמץ, ומי, כתבו ר' יוחנן.

ב"ש רבינו לחלק בין ליל ראשון לשאר לילות וימים. פשוט שס' (ט"ו) דמיא ר' עקיבא אומר מה ת"ל [דברים טו, ג] לחם עוני פרט עיניה שנילושה ביון ושמן ודבש ורמיון עלה מדקתני בהאי ברייתא שלש עיניה ביון ושמן ודבש ומשני הא ל"ק הא ביום ראשון הא ביום שני כדאמר ר' עקיבא לזניה ביון ושמן קמח לא חלושו לי חלבה ומחן ואילך לזשו לי בחלבה ואיכא יאמרי יומא קמח לא חלושו לי בדובשא זכאן ואילך לזשו לי בדובשא. וכמח הרא"ש [ב"ק דתכותות פ"ג י"ג] דיומא קמח היינו בטודה קמיתתא וגם בסוף מועד קטן [פ"ג פ"ג ס"ג] כחז יום ראשון ולומר לילה הראשון. למשע דאפילו בטודה לילה הראשון לא אימעיט אלל שלל ללחם בהם י"ח משום דבעינן לחם עוני אלל שלל בטורה מנה דמלוה אפילו בטודה לילה הראשון ממלא כריסו ממנה ואינו נמנע. וכן משמע מדברי רש"י שכחז יום ראשון לילה הראשון שהמנה חובה בעינן לחם עוני והכי משמע מלשון רבינו, וכ"כ הרב המגיד ב"ה [ה"כ], ולאפוקי מאוחס טוהגים שלא לאכול מנה עשירה כלל בשני ימים ראשונים. ואע"פ שכחז הכלבו [פ"ג מ"ג ע"ג] נהגו שלא לעשות מנה עשירה כלל בשני ימים ראשונים דלא אחו לאחלושי בה ולמיכל מינה מצות חובה עכ"ל, אין טעם במנהג ההוא. ואמרו לגבור גירה דבדד שלא חששו לו חממי התלמוד ולא החכמים האחרונים: ואע"פ שבגמרא לא אמרו דאימעיט מנה עשירה אלל ביומא קמח, וגם הר"ף [פ"ג ע"ג] והרא"ש [פ"ג ע"ג] כתבו דמתניתא דשריא מנה עשירה אוקימנא ביום שני אלל ביום ראשון אפילו לר' עקיבא לא. בגמרא איירי בארץ ישראל דלא עבדי אלל יומא טבא חד אלל בחו"ל דעבדי מרי יומי טבי כי היכי דלא נפיק ידי חובתיה במנה עשירה בלילא קמייתא הי"ג לא נפק בלילא חייבא דכל המנות הטובות בלילה האחד נוהגות בלילה שניה. אי נמי כיון דעיקר מנה חיה אלל ללילה הראשונה לבד ומה שאנו מעריכים לאכול מנה עשירי לילות אינו אלל מפני שאנו מסופקים אי זו היא לילה הראשונה נמצא ששתי הלילות בכלל יומא קמח ינהו, והר"ף והרא"ש נמשכו אחרי לשון הגמרא. וזוהו שכתב רבינו אבל בליל ראשון ושני אין יוצאין בהם ידי חובת מצה. וכ"כ ג"כ רבינו ירוחם [ג"ה ח"ג מה ע"א]:

(א) [ואפילו במי פירות לבדן אסור ללוש (ב) ולרב אלפס אפילו במי פירות עם מים (ג) מותר ללוש (ד) מליל ראשון ואילך. ויש אוסרים ללוש במי פירות עם המים אף מליל ראשון ואילך אבל קיטוף שמקטף בהן העיסה בשעת עריבה מתירין מליל ראשון ואילך. ור"י פירש דמי פירות בלא מים (ה) אין מחמיצין כלל ומותר ללוש בהן מליל ראשון ואילך אבל בליל ראשון ושני אין יוצאין בהן ידי חובת מצה דהוה ליה מצה עשירה: יומי ביצים היה מסתפק רש"י אם מחמיצין ור"ת היה מתיר ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל: ומי פירות עם מים הוי חמץ נוקשה ואין בו כרת אבל ממחרת להחמיץ יותר משאר עיסה הלבך אין ללוש בהם ואם לש בהם פסק בה"ג [ה"ג פסח] כרבן גמליאל דאמר ישרף מיד* והר"ף גיאת ז"ל [שערי שמה ה' פסח ע"ג ז'] פסק כחכמים דאמרי יאפה מיד* ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל.

וב"ש ולרב אלפס וכו'. זהו לפי שהר"ף כתב דהך מתניתא בשמן ומים היא שניה, דהא קטוף שמן ע"י מים היא ות"ק מאי דאמר בלישה שרי בקטוף, ופסק כר"ע דממיר אף הלישה וכ"ש קיטוף. והיינו דוקא מליל ראשון ואילך כר"ב, דליכא מאן דפליג עליה. ור"ש רבינו ולרב אלפס אפי' במי פירות מותר ללוש מליל ראשון ואילך. כלומר אפי' הלישה וכ"ש הקיטוף דשרי. ונראה דהיתר לישה אינו אלל כשנוהג בה מנהג שאר עיסה, אלל אם הניחה בלא עסק מודה הר"ף דמי פירות עם מים מחמיצין, דדוקא מי פירות בלא מים אמרינן אפי' הניחן כל היום כולו אין מחמיצין כר"י, אלל עם מים מחמיצין אלל אפי' לא הניחה בלא עסק. וכן פי' הרא"ש לרד"י הר"ף ר"פ אלו עוברין [פ"ג א], וכן פסק הרמב"ם ב"ה [ה"ג] והמרדכי בפרק כל שעה [פ"ג פסח] כפי' עיין שם. והרא"ש [פ"ג פ"ג י"ג] כתב וז"ל ועוד ג"ל דליתא להאי דיוקא שדקדק רב אלפס דדומיא דשרו רבנן בקיטוף דהיינו ע"י מים אסרי בלישה, דאפשר דבלישה אסרי אפי' בלא מים דמי פירות מחמיצין אפי' בלא מים כדקאמר רבינו וקטוף שרי אפי' ע"י מים דקטוף דבר מועט הוא ואין מחמיץ, ור"ע דשרי לא שרי אלל מי פירות לחודייהו בלא מים עכ"ל. ונראה שע"פ זה כתב רבינו י"ש אוסרין ללוש במי פירות עם המים וכו', וזהו לר"ף דפוסק כר"ע דמותר אף ללוש, וכ"ש הקטוף דשרי, וע"פ פירושו של הרא"ש דר"ע אלל ללוש במי פירות לחודייהו אפי' אין היתר ללוש אלל במי פירות לבדן, נמי במי פירות עם מים אסור ואין היתר אלל בקטוף. ונראה דלפ"ז נמי דללוש במי פירות לחודייהו אינו מותר אלל לא הניחה בלא עסק כמנהג שאר עיסה, ומש"ה כתב רבינו זר"י פי' דמי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל וכו', כלומר כלל לא אפי' הניחה בלא עסק, דלא כיש אומרים. וכן נראה עוד ממ"ש ור"י פירש וכו', דאל"כ מאי איכא בין אומרים לסברת ר"י. ואי אפשר לפרש דאיכא ביניהו קטוף, דלר"י אף הקטוף אסור כחכמים כיון דאיכא מי פירות עם מים, דהא בסמ"ג [ג"ח ע"ג ז'] כתב וז"ל אמנם בחוס' דפסחים [ע"י חוס' לה ע"ג ד"ה וי"ן] פי' רבינו שמאן בשם ר"י ור"ת היתר גמור בחימוץ מי פירות. ולא הוזכר בשום חידור זכר מקטוף לדעת ר"י, גם רבינו לא כתבו. גם בחוס' שלנו לא הזכיר חידור קיטוף לר"י ור"ת אלל כרפ"י, ומש"ה כתב רבינו מסקנת הרא"ש אדכרי ר"י במ"ש דמי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל, ואח"כ כתב יומי פירות עם מים הוי חמץ נוקשה וכו' דמשמע בכל ענין אף הקיטוף, כי זאת היא מסקנת הרא"ש לבד בפסקיו דבמי פירות לחודייהו שרי אפי' הניחה בלא עסק. ובמי פירות עם מים קי"ל כרבותא שהביא הר"ף דפסקינן כחכמים דאסרי בין בלישה בין בקיטוף. ור"ש רבינו בסוף סברת ר"י ומי ביצים וכו'. כלומר דרש"י הוי מקטוף לדעת לפי סברתו דמי פירות הוי חמץ נוקשה אפי' לא הניחה בלא עסק שמה מי בצים הוי מי פירות ג"כ ואסור או לא הוי מי פירות ושרי כדפ"ל, אלל י"ת היה מתיר* מפני שמפרש דמי פירות אין מחמיצין כלל אפי' הניחה בלא עסק וכפ"ר, והיה חופס עיקר דמי בצים הוי מי פירות, ולזה הסכים הרא"ש. ואח"כ כתב ומי פירות עם המים הוי חמץ נוקשה. פי' אפי' לא הניחה בלא עסק דממחרת להחמיץ יותר משאר עיסה: הלבך אין ללוש בהן. וה"ה דקטוף נמי אסור כחכמים דקטוף נמי הוי מי פירות

ומ"ש ואם לש בהם* פסק בה"ג כר"ג והר"ף גיאת פסק כחכמים. כ"כ שם הרא"ש [פ"ג י"ג] והסכים לרד"י הר"ף גיאת. והרמב"ם כתב ב"ה [ה"ג] מותר ללוש העיסה בשמן או דבש וחלב או לקטף בהם וניסו הראשון אסור ללוש ולקטף אלל במים בלבד לא משום חמץ אלל כדי שיהיה לחם עוני וביום הראשון בלבד הוא שזרין להיות זכרון לחם עוני דכריהו הר"ף [פ"ג ע"ג] שפירש דברייתא מיירי על ידי מים, ופסק כר"ע דשרי מיום שני ואילך. ובפרק ו' [ה"ה] כתב מנה שלשה במי פירות יא לא בה' בפסח אלל אין לשין ביון או בשמן וחלב משום לחם עוני כמו שביארנו ואם לא ואכל לא יא י"ח. וכתב הרב המגיד שטעמו דמתניתא פרט לעיסה שנילושה ביון ושמן ודבש, לא נמנעט אלל פת הנילוש

דשרי לא שרי אלל מי פירות לחודייהו בלא מים עכ"ל. ונראה שע"פ זה כתב רבינו י"ש אוסרין ללוש במי פירות עם המים וכו', וזהו לר"ף דפוסק כר"ע דמותר אף ללוש, וכ"ש הקטוף דשרי, וע"פ פירושו של הרא"ש דר"ע אלל ללוש במי פירות לחודייהו אפי' אין היתר ללוש אלל במי פירות לבדן, נמי במי פירות עם מים אסור ואין היתר אלל בקטוף. ונראה דלפ"ז נמי דללוש במי פירות לחודייהו אינו מותר אלל לא הניחה בלא עסק כמנהג שאר עיסה, ומש"ה כתב רבינו זר"י פי' דמי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל וכו', כלומר כלל לא אפי' הניחה בלא עסק, דלא כיש אומרים. וכן נראה עוד ממ"ש ור"י פירש וכו', דאל"כ מאי איכא בין אומרים לסברת ר"י. ואי אפשר לפרש דאיכא ביניהו קטוף, דלר"י אף הקטוף אסור כחכמים כיון דאיכא מי פירות עם מים, דהא בסמ"ג [ג"ח ע"ג ז'] כתב וז"ל אמנם בחוס' דפסחים [ע"י חוס' לה ע"ג ד"ה וי"ן] פי' רבינו שמאן בשם ר"י ור"ת היתר גמור בחימוץ מי פירות. ולא הוזכר בשום חידור זכר מקטוף לדעת ר"י, גם רבינו לא כתבו. גם בחוס' שלנו לא הזכיר חידור קיטוף לר"י ור"ת אלל כרפ"י, ומש"ה כתב רבינו מסקנת הרא"ש אדכרי ר"י במ"ש דמי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל, ואח"כ כתב יומי פירות עם מים הוי חמץ נוקשה וכו' דמשמע בכל ענין אף הקיטוף, כי זאת היא מסקנת הרא"ש לבד בפסקיו דבמי פירות לחודייהו שרי אפי' הניחה בלא עסק. ובמי פירות עם מים קי"ל כרבותא שהביא הר"ף דפסקינן כחכמים דאסרי בין בלישה בין בקיטוף. ור"ש רבינו בסוף סברת ר"י ומי ביצים וכו'. כלומר דרש"י הוי מקטוף לדעת לפי סברתו דמי פירות הוי חמץ נוקשה אפי' לא הניחה בלא עסק שמה מי בצים הוי מי פירות ג"כ ואסור או לא הוי מי פירות ושרי כדפ"ל, אלל י"ת היה מתיר* מפני שמפרש דמי פירות אין מחמיצין כלל אפי' הניחה בלא עסק וכפ"ר, והיה חופס עיקר דמי בצים הוי מי פירות, ולזה הסכים הרא"ש. ואח"כ כתב ומי פירות עם המים הוי חמץ נוקשה. פי' אפי' לא הניחה בלא עסק דממחרת להחמיץ יותר משאר עיסה: הלבך אין ללוש בהן. וה"ה דקטוף נמי אסור כחכמים דקטוף נמי הוי מי פירות

ומ"ש ואם לש בהם* פסק בה"ג כר"ג והר"ף גיאת פסק כחכמים. כ"כ שם הרא"ש [פ"ג י"ג] והסכים לרד"י הר"ף גיאת. והרמב"ם כתב ב"ה [ה"ג] מותר ללוש העיסה בשמן או דבש וחלב או לקטף בהם וניסו הראשון אסור ללוש ולקטף אלל במים בלבד לא משום חמץ אלל כדי שיהיה לחם עוני וביום הראשון בלבד הוא שזרין להיות זכרון לחם עוני דכריהו הר"ף [פ"ג ע"ג] שפירש דברייתא מיירי על ידי מים, ופסק כר"ע דשרי מיום שני ואילך. ובפרק ו' [ה"ה] כתב מנה שלשה במי פירות יא לא בה' בפסח אלל אין לשין ביון או בשמן וחלב משום לחם עוני כמו שביארנו ואם לא ואכל לא יא י"ח. וכתב הרב המגיד שטעמו דמתניתא פרט לעיסה שנילושה ביון ושמן ודבש, לא נמנעט אלל פת הנילוש

פרישה

תעורר ג"כ צ, דע"כ מיירי דשהה קלח וזו מודה הר"ף דהתמן. ועיין מה שכתבנו בסיומן חקן [דרישה פ"ג ב] שמהה הרא"ש על הר"ף: (ג) מותר ללוש. פירות כשאין שוהין יותר משעור מיל: (ד) מליל ראשון ואילך ויש וכו'. ליטת דגמרא, וגמרא איירי בארץ ישראל שאין עושין רק יום אחד, ולדין ליל שני כיום ראשון, כ"י: (ה) אין מחמיצין כלל. פירות אפילו ביותר משעור מיל: כח [העור] ניו"ד סימן שטט עיסה נלושה במי בצים או בין ודבש גל שום מים שא"ל [הרא"ש] היה מסתפק אם חייב בתלה, וכתב טוב ליהרר שלא ללוש עיסה במי בצים לבד בלא מערובת מים, ולפ"ז כתב ג"י דבפסח שאי אפשר ללוש במי בצים עם מערובת מים לא ילוש עיסה משעור חלב:

סימן תסב: (א) ואפילו במי פירות לבדן וכו'. משום דממחרת להחמיץ יותר משאר מים אפילו מי פירות לחוד, ומוקי לפלוגתא דת"ק ור"ג שביבא בשמן ג"כ במי פירות בלא מים, אלל ר"י ור"ת סברי דכלל מים אין מחמיצין ומוקי לפלוגתייהו דת"ק ור"ג דדוקא עם מים, ועליו אמרו שהתמן הוא חמץ נוקשה: (ב) והר"ף אפילו וכו'. וזע"ה א"כ נמצא מוקי פלוגתייהו דתנאים ור"ג, ונראה דפ"ל דלחכמים דאמרי חמץ מיד, מותר ללוש לכתחילה אדעתא דהכי כדי [לגוס] [לחפזתה] מיד, ולא חייבין שמה שהה קלח וזו יתבר להתמן, ולר"י אפילו זה אסור לכתחילה אלל שאם עבר ולא איי פ"ל לחכמים דלפסח מיד. וזהו תניינן להר"ף למה אסרין וחקא, תשיל העשוי מקמח ושמן

הערות
1. כגליה רבא [פס"ג] כתב שאם לא נאפה מיד מותר כל שלא שהה שיעור מיל ולא יזכר בה סימן חמץ, ומש"כ יאפה מיד רק בא לאפוקי כשלא במי פירות שיכול להשהות כל היום. 2. בנודע כיהודה [מה"ק א"ח פ"ג כ"א] הקשה מאי נפק"מ לרש"י בספק י"ח, והרי אף אם הוא מי פירות אכתי נוקשה הוא ואסור, וכוה"ז אין נפק"מ אם הוא כרת או איסור לחוד. ותירץ דנפק"מ לעינן ערב פסח דאם נוקשה אינו אלא איסור

אין ליהרר מלאכול מצה עשירה אפילו בלילה הראשון [טע"ו א] ומה נקרא מי פירות [טע"ו ז]

שינויי נוסחאות
טור
יאפה מיד ולזה הסכים
הסכים ופס' פ"ג י"ג טע"ו